

Alisher Navoiy va Zahiriddin Muhammad Bobur:**O'zbek adabiyotining ikki buyuk ustuni****Raxmanova Muborak Abdusamatovna**

O'z MPU O'zbek tili va adabiyoti yo'nalishi 1-bosqich magistri

Annotatsiya: Mazkur maqolada o'zbek mumtoz adabiyotining ikki buyuk namoyandasi — Alisher Navoiy va Zahiriddin Muhammad Bobur hayoti hamda ijodining o'ziga xos xususiyatlari yoritilgan. Muallif Navoiyning turkiy til rivojiga qo'shgan beqiyos hissasi va Boburning jahon tamaddunida tutgan o'rni va uning "Boburnoma" asari badiiyati haqida so'z yuritadi. Maqolada ikki mutafakkirning ma'naviy vorislik aloqalari va ularning jahon adabiyoti xazinasidagi o'rni tahlil qilingan.

Kalit so'zlar: Alisher Navoiy, Zahiriddin Muhammad Bobur, turkiy til, o'zbek adabiyoti, "Boburnoma", mumtoz she'riyat, g'azal, ruboiy, ma'naviy meros.

O'zbek xalqi tarixining oltin sahifalarida ikki buyuk siymo — Alisher Navoiy va Zahiriddin Muhammad Boburning nomlari alohida e'tirof etiladi. Ular nafaqat o'z davrining, balki butun Sharq uyg'onish davrining eng yirik namoyandalari bo'lib, turkiy til va adabiyotning jahon miqyosida tanilishiga ulkan hissa qo'shganlar. Alisher Navoiy o'zbek adabiy tilining asoschisi va "Sultonul-orifin" (oriflar sultoni) deb tanilgan. Uning hayoti va ijodi ilm-fan, san'at va ma'naviyatni yuksaltirishga bag'ishlangan.

Navoiy turkiy tilning naqadar boy va go'zal ekanligini, unda ham murakkab falsafiy dostonlar yozish mumkinligini isbotlab berdi. Shuningdek, uning "Muhokamatul-lug'atayn" asari turkiy tilning mavqeini ko'tarishda muhim manifest bo'lib xizmat qildi. Navoiy nafaqat ijodkor, balki adolatli davlat arbobi, ilm-fan homiysi sifatida ham tarixda qoldi.

Zahiriddin Muhammad Bobur — Shoh va Shoir

Buyuk sarkarda, davlat arbobi va o'ziga xos uslubga ega bo'lgan lirik shoirdir. Boburiylar sulolasining asoschisi bo'lgan bu zot Hindistonda ulkan saltanat barpo etish bilan birga, adabiyot olamida ham o'chmas iz qoldirdi.

Uning shoh asari — "Boburnoma" jahon adabiyotidagi ilk avtobiografik asarlardan biri hisoblanadi. Unda o'sha davrning tarixi, geografiyasi, flora va faunasi, xalqlarning turmush tarzi nihoyatda aniqlik va yuksak badiiyat bilan tasvirlangan. Boburning ruboiy va g'azallari esa insoniy iztirob, vatan sog'inchi va pokiza tuyg'ularga boyligi bilan o'quvchi qalbini rom etadi. Uning: "To'le' yo'qki jonimga balolig' bo'ldi, har ishniki qildim xatolig' bo'ldi.." kabi misralari vatan ishqida yongan shoir qalbining nidosidi.

Garchi Navoiy va Bobur yuzma-yuz uchrashmagan bo'lsalar-da, Bobur Alisher Navoiyni o'zining ma'naviy ustози deb bilgan. U Navoiy ijodini chuqur o'rgangan va uning asarlariga yuqori baho bergan. "Boburnoma"da Navoiy haqida to'xtalib, uni "turkiy til bilan she'r aytqonlar orasida hech kim Alisherbekcha ko'p va xo'p aytqon emas" deb ta'riflagan.

Navoiy va Bobur — millatimizning faxri va g'ururidir. Navoiy turkiy tilni dunyo darajasiga olib chiqqan bo'lsa, Bobur bu tilda tarix va siyosat tushunchalarini mahorat bilan ifoda etdi. Bugun har ikki bobomizning asarlari dunyoning ko'plab tillariga tarjima qilingan va insoniyatning ma'naviy xazinası sifatida saqlanmoqda. Ularning merosi biz yosh avlod uchun vatanparvarlik, ilmga muhabbat va yuksak odob-axloq maktabidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Alisher Navoiy. Mukammal asarlar to'plami. 20 jildlik. – Toshkent: Fan, 1987-2003.
2. Zahiriddin Muhammad Bobur. Boburnoma. – Toshkent: Yulduzcha, 1989. (yoki yangi nashrlari: Sharq, 2008).
3. Izzat Sulton. Navoiyning qalb daftari. – Toshkent: Adabiyot va san'at nashriyoti, 1980.
4. Vohidov E. So'z latofati. – Toshkent: O'zbekiston, 2014.
5. Najmiddin Komilov. Tasavvuf. – Toshkent: Movarounnahr, 2009.
6. Hasanov S. Navoiy va Bobur. – Toshkent: Ma'naviyat, 2000.